

Как известно, коэффициент рентабельности (R) реализованной продукции определяют из выражения:

$$R = \frac{P - Z}{Z}$$

Подставляя вместо себестоимости продукции (Z) выражение $\frac{FC}{Y} + AVC$ (формула 1), получим уравнение 11.

Вывод: Следовательно, уровень рентабельности, равном 25% ($R=0,25$), согласно формулы 11, может обеспечить урожайность (назовем ее «бронзовой»):

$$q = \frac{1,25FC}{p - 1,25AVC}, \text{ ц/га} \quad (12)$$

Тогда, «серебряная» урожайность, обеспечивающая 50% ($R=0,5$) уровня рентабельности:

$$q = \frac{1,5FC}{p - 1,5AVC}, \text{ ц/га} \quad (13)$$

«Золотая» урожайность ($R = 1,0$):

$$q = \frac{2FC}{p - 2AVC}, \text{ ц/га} \quad (14)$$

Выражение 14 показывает, при каком уровне урожайности достигается равенство прибыли с 1 ц продукции и себестоимости, т.е. какая урожайность обеспечивает стопроцентную рентабельность.

Список использованной литературы

1. Пармакли Д.М. Экономический потенциал земли в сельском хозяйстве. Монография. – Ch.:ASEM, 2006.
2. Пармакли Д.М., Бабий Л.И. Аграрная экономика. Учебник. Chişinău, 2008.
3. Статистический ежегодник Республики Молдова, 2009.

УДК 338.432:338.439

УДОСКОНАЛЕННЯ СОРТИМЕНТУ ПРОДУКЦІЇ ПРОДОВОЛЬЧОГО ПІДКОМПЛЕКСУ НА ВНУТРІШНЬОМУ І ЗОВНІШНЬОМУ РИНКАХ УКРАЇНИ

І. О. Піюренко, аспірант

Миколаївський державний аграрний університет

The levels of foodstuff consumption per a person in Ukraine in comparison with other countries are analyzed in this article. The actual and prediction volume of agricultural production in Mykolayiv is shown as well. The available drawbacks are given and the main directions concerning the improvement of range of goods in food subcomplex are offered.

Проанализированы уровни потребления продуктов питания на 1 особу в Украине в сравнении с соседними странами, а также фактические и прогнозные объемы производства сельхозпродукции на Николаевщине. Выявлены имеющиеся недостатки и предложены основные направления улучшения ассортимента продукции продовольственного подкомплекса.

Вступ. Головним завданням продовольчого підкомплексу АПК нашої країни є забезпечення належного асортименту вироблюваних в ньому продуктів. І це стосується як сільськогосподарської продукції, так і виготовлених з неї переробною і харчовою промисловістю продовольчих товарів. Причому, в останні роки у зв'язку зі вступом України до СОТ значення удосконалення асортименту товарів вітчизняного виробництва різко зростає, що і обумовлює гостру необхідність його покращення.

Постановка завдання. Проблема забезпечення відповідного асортименту продовольчої продукції вивчається значною кількістю вчених-економістів, серед яких: В.Г. Андрійчук, М.В. Гладій, М.В. Калінчик, П.Т. Саблук, В.С. Шебанін, О.В. Шебаніна та ін. Проте, на жаль, далеко не всі пов'язані з нею питання є до кінця вивченими і вирішеними. Метою даної статті є висвітлення наявних в нашій країні недоліків в асортименті вироблюваних у даному підкомплексі продовольчих товарів і комплексу заходів щодо його удосконалення.

Результати. Одним з найбільш важливих завдань продовольчого підкомплексу країни і в тому числі її Миколаївської області є забезпечення оптимальних рівнів споживання вироблених в ньому видів продукції в розрахунку на 1 особу. Однак слід вказати, що за рівнем споживання основних видів продукції харчування, який склався в Україні, вона досить значно відстає від інших розвинених країн світу. Уявлення про це надає табл. 1.

Таблиця 1

Рівень споживання продуктів харчування в розрахунку на 1 особу*

Країни	Добова поживність раціону, ккал	Вміст білка, г
Польща	3366	99
Чехія	3244	96
Білорусь	3225	94
Росія	2904	90
Україна	2505	73

* за даними Методичних рекомендацій по організації і функціонуванню системи цінового моніторингу в агропромисловому комплексі України

Як бачимо, і за добовою поживністю раціону, і за вмістом в ньому білка Україна значно поступається практично всім наведеним в табл. 1 країнам, що викликає велике занепокоєння. Необхідно, щоб раціон українського населення в найближчі ж роки був покращений і за своєю поживністю наблизився хоча б до показників Росії і Білорусі.

Враховуючи вказане, все більшої гостроти набуває проблема визначення таких пропорцій у галузевій структурі продовольчого підкомплексу, які б, з одного боку, забезпечували ефективне використання ресурсного потенціалу при одночасній екологізації виробництва та досягнення конкурентоспроможності продукції як на внутрішньому, так і на світовому ринках, а з іншого – урахували реальні можливості виходу на ці ринки та їх потенційну місткість. Важливе місце у вирішенні цієї проблеми належить оптимізації галузевої структури сільського господарства. Зокрема, структура посівних площ повинна удосконалюватися з метою забезпечення гарантованого виробництва насамперед високоякісного продовольчого зерна та нарощування його експортного потенціалу.

На думку Ю.Ф. Мельника, у майбутньому Україна повинна виробляти 80 млн. тонн зерна, збалансувавши при цьому структуру своїх посівів за культурами. Вирощеного зерна вистачить і для виробництва 5-6 млн. т м'яса, і для розвитку сучасного молочного скотарства й птахівництва, і для потреб спиртової промисловості (яка б працювала на виробництво і харчового, і паливного спирту) [1].

Згідно з розробками науковців Інституту кормів та Української академії аграрних наук, частка зерна фуражних культур в нашій країні повинна бути доведена: спочатку – до 60-65%, а у перспективі – до 70-75% загального виробництва зерна. Цього можна досягти насамперед за рахунок кукурудзи, ячменю, гороху, сої та деяких інших культур [2]. Провідні позиції у складі посівів зернових культур Миколаївської області займає пшениця та ячмінь.

Стосовно насіння соняшнику слід вказати, що хоча в останні роки наша країна посідає одне з перших місць у світі серед його основних експортерів, проте вона орієнтується переважно на сировину, а не на експорт готових олійних продуктів, як це роблять розвинені держави. Тому Україна повинна терміново вирішувати питання пов'язані із розширенням потужностей заводів і цехів з комплексної переробки соняшникової сировини і вишукувати шляхи реалізації готової продукції у зарубіжних країнах.

Слід вказати, що останніми роками товаровиробники значно розширили площу посівів соняшнику. Вирощують його переважно сільськогосподарські підприємства. За дослідженнями П.Т. Саблука [3], у перспективі посівні площі соняшнику доцільно скорочувати – таким чином, щоб на його частку припадало не більше 15% посівних площ сільгоспдприємств. Виробництво ж необхідних обсягів насіння має забезпечуватися за рахунок підвищення урожайності. За умов повного забезпечення мінеральними добривами та засобами захисту рослин є можливість у 2015 р. посівні площі соняшнику довести до оптимального розміру (1600 тис. га).

Раніше Україна входила у першу десятку країн – найбільших виробників цукрових буряків й цукру і поставляла останній за межі держави (понад 3,5 млн. т) і на внутрішній ринок (до 2,5 млн. т). Необхідно відновити попередні позиції щодо місця і обсягів на зовнішньому ринку цукру і розширити асортимент цукристих продовольчих продуктів, що експортуються. Зростання обсягів виробництва цукру з вітчизняної сировини дозволить забезпечити збільшення експорту його надлишку.

В Україні доцільно посилити експортне виробництво зерна (пшениці, ячменю, кукурудзи) та продуктів його переробки, цукру і кондвиробів з нього, плодоовочевої продукції (плодів, овочів, консервів), спирту і алкогольних напоїв, насіння соняшнику та соняшникової олії, м'яса (яловичини, свинини) та виробів з нього і молочної продукції (молочні консерви, сири, масло).

Прогнозні обсяги виробництва основних видів сільськогосподарської продукції по Миколаївській області на 2015 р. і фактичні дані за 2000, 2005 і 2009 рр. наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Фактичні та прогнозні обсяги виробництва основних видів сільськогосподарської продукції по Миколаївській області, тис. т

Види продукції	Фактично*			Прогноз на 2015р.	2015р. у % до		
	2000р.	2005р.	2009р.		2000р.	2005р.	2009р.
Зерно	921,3	1763,4	2465,1	2500,0	271,3	141,8	101,4
Насіння соняшнику	250,5	394,0	533,1	450,0	179,6	114,2	84,4
Цукрові буряки	130,4	145,5	...	300,0	230,1	206,2	...
Виноград	30,2	37,4	45,8	37,0	122,5	99,0	80,9
Фрукти	23,7	37,1	28,6	35,0	147,7	94,3	122,4
Овочі	174,1	266,7	334,2	350,0	201,0	131,2	104,7
М'ясо (у живій вазі)	49,3	44,8	25,0	70,0	142,0	156,3	280,0
Молоко	346,8	432,3	367,7	650,0	187,4	150,4	176,8
Яйця, млн шт	164,2	313,7	473,9	400,0	243,6	127,5	84,4

* За даними статистичного збірника «Миколаївщина у цифрах у 2009 році»

Із наведених у вказаній таблиці даних бачимо, що прогнозні обсяги виробництва у 2015 році по таких видах продукції, як зерно, овочі, цукрові буряки, м'ясо (у живій вазі), молоко (проти усіх наведених в таблиці попередніх років), насіння соняшнику та яйця (проти 2000 і 2005 рр.), фрукти (проти 2000 і 2009 рр.) по Миколаївській області має відбуватися помітне зростання. Порівнюючи ж один з одним базовий (2000) і прогнозний (2015) роки, необхідно вказати, що практично по всіх видах сільськогосподарської продукції у дослідженій нами області доцільно забезпечити збільшення обсягів їх виробництва. Без цього розраховувати на вирішення продовольчої проблеми в даному регіоні та зростання його експортних можливостей неможливо.

Стосовно ж України в цілому слід вказати, що у майбутньому провідні позиції у виробництві сільськогосподарської продукції мають займати: з рослинницьких її видів – зерно, цукрові буряки, картопля, овочі, ріпак та насіння соняшнику; із тваринницьких – молоко і яйця.

Сучасна асортиментна політика представляє систему заходів щодо визначення переліку товарних груп, які мають найбільшу перевагу для успішної діяльності на ринку та забезпечують економічну ефективність діяльності в цілому. Основними завданнями асортиментної політики є: задоволення потреб споживачів; задоволення нових покупців; оптимізація фінансових результатів підприємства [4].

Першочерговим завданням у підвищенні конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції є формування раціонального сортового складу посівів, продукція яких здатна задовольняти зростаючі потреби населення. Різні сорти відрізняються один від одного і урожайністю, і напрямком використання.

Необхідна чітка і продумана спеціалізація адміністративних районів досліджуваного регіону на конкретних сортах, які найбільшою мірою відповідають потребам переробних підприємств і населення. При цьому доцільно, щоб вирощувані сорти раціонально сполучалися один з одним за строками дозрівання урожаю. У сортовому складі посадок сільгоспкультур обов'язково повинні бути присутні сорти з підвищеною стійкістю до несприятливих умов і достатньо високою якістю продукції. Доцільність вирощування комплексно стійких до хвороб, шкідників і несприятливих погодних умов сортів підтверджується і тим, що ряд з них відрізняється і підвищеною якістю продукції.

Найбільш конкурентоспроможними на світовому ринку видами української продукції АПК є насіння соняшнику, соняшникова олія, яловичина, ячмінь. Дещо менші порівняльні переваги мають сухе знежирене молоко, вершкове масло і пшениця.

Згідно з розробленою науковцями Інституту аграрної економіки УААН «Стратегією розвитку агропромислового комплексу України» стратегічними завданнями харчової промисловості на період до 2015 р. є збільшення загального обсягу продукції харчової галузі. У 2015 р. виробництво м'яса повинно зрости порівняно з 2000 р. у 2,7-3,0 рази, продукції з незбираного молока – у 2,2-4,1, олії – у 1,1-1,2, консервів – у 2,3-2,5 рази при стабілізації виробництва хліба і хлібобулочних виробів, борошна й круп. Галузева структура харчової промисловості має удосконалюватися з урахуванням наближення до європейських країн [3].

На жаль, сучасна структура продовольчого підкомплексу Миколаївської області далека від досконалості і характеризується різким розбалансуванням та невідповідністю в розвитку сировинної і переробної сфер і значним відставанням інфраструктурного їх забезпечення.

Висновки. Виходячи з вищевикладеного, можна зробити такі висновки:

- за поживністю раціонів харчування Україна нині значно поступається розвиненим країнам світу. Необхідно, щоб український раціон споживання за своєю поживністю наблизився хоча б до Росії і Білорусі;
- структуру посівних площ сільськогосподарських культур та обсяги виробництва аграрної продукції слід удосконалювати за висвітленими у статті напрямками.

Список використаної літератури

1. Аграрна політика обов'язково має спиратися на ґрунтовний аналіз і план дій // Пропозиція. — 2006. — №1. — С. 8—11.
2. Шебаніна О. В. Формування і ефективний розвиток продовольчого підкомплексу АПК: монографія / О. В. Шебаніна. — К. : ННЦ ІАЕ, 2007. — 368 с.
3. Саблук П. Т. Кардинальні напрями вирішення економічних проблем в АПК / П. Т. Саблук // Економіка АПК. — 2005. — №5. — С. 3—8.
4. Данько Ю. Г. Маркетингові аспекти товарної політики аграрних підприємств / Ю. Г. Данько // Агроінком. — 2007. — №1. — С. 43—45.

УДК 339:138

ІНТЕГРАЛЬНІ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ОЛІЙНОГО ВИРОБНИЦТВА

С. В.Присяжнюк, к.е.н., доц.,

В.В.Новодворська, к.е.н., доц.

Вінницький національний аграрний університет

The marketing system of the integral notes of the quality forming process of the final product on the oil-enterprise, that create the theoretical „Information model counterpart” of the concrete enterprise (thesaurus of the economic estimations, the schematic structure of such a qualifier of estimations and also the single step algorithm of their forming.

Предложено систему интегральных оценок качества готовой продукции на масло-жировых предприятиях, которые создают «информационный модельный дубликат» конкретного предприятия (тезаурус экономических оценок), структуру формирования классификатора таких оценок и алгоритм их формирования.

Вступ. Кількісні показники кінцевої якості продукції спираються на об'єктивний критерій. Таким є сам технологічний процес олійного виробництва. Він складається з послідовних і закономірних фаз переробки вихідного матеріалу у поєднанні з вимогами Держстандартів, технологічних режимів і норм, технічних умов та усіх допоміжних виробничих операцій. Однак, якість готової продукції, перш за все, залежить від якості сировини, а саме олійних культур.

Постановка задачі. Ось чому при обстеженні підприємств олійно-жирової галузі (ОЖГ) постає просте питання: яким чином більш зручно інформаційно обробляти ці показники? Адже, потрібно було їх згрупувати певним чином, щоб стало можливим порівнювати відповідні множини цих показників: реальних та нормативних.

Для цього пропонуємо скористатися матричною структурою функціональних груп (МСФГ). При цьому враховувалося те, що кожна партія сировини або готової продукції підлягає лабораторному аналізу, вимірюванню та параметричній сертифікаційній оцінці.

Фізико-хімічні показники якості продукту, що і складають основні детермінантні фактори, які найбільш істотним чином впливають на результати операційної діяльності підприємства було диференційовано та угруповано за функціональними групами.

Перший крок: визначення об'єкту. В нашому випадку – соняшниковий шрот. Тоді об'єкт - це якість цього різновиду шроту, яка контролюється та репрезентована множиною показників .

Другий крок: декомпозиція об'єкту. В нашому випадку її вже здійснено, самою практикою й технологією виробничого процесу. Тобто, це множина, елементами якої є усі 25 показників, що репрезентують собою функції: 1) технологічних норм; 2) Держстандартів; 3) категоричних заборон (критеріїв бракування сировини, напівфабрикатів, готової продукції).

Третій крок: виявлення детермінант. Саме з цього кроку і відбувається формування МСФГ. Для цього слід розбити усю множину нормативних показників на певні підмножини, або класи, що утворюють однорідну групу показників. Кожна така група репрезентує собою певну функцію, що детермінантним чином визначає якість (сировини, напівфабрикату, готової продукції). Зауважимо, що для кожної стадії технологічного процесу виробництва такі угруповання можуть здійснюватися різним чином, виходячи з реальних потреб практики діагностування, контролю за усіма або вибірковими показниками. Це залежить також і від фаз самого виробничого процесу. Наведемо приклад одного з множини типових підходів до побудови таких угруповань. Зрозуміло, що економічний зміст цього прикладу буде пов'язаний з декомпозицією показників, що визначають параметри якості шроту.